

Ainevaldkond	Keel ja kirjandus
Kursuse nimetus	KIRJANDUS JA ÜHISKOND I
Eelduskursused	–
Kursuse maht ja õppekorraldus	21 (75-minutilist) tundi: kontakttunnid, iseseisvad tööd (uuringud, analüüsid jm), õppekäigud (muuseum, teater jm)
Õpetamise aeg	G2 klassis 2024/25. õa
Kursuse eesmärgid	Anda ettekujutus ühiskonna ja kirjanduse muutuvatest suhetest. Kirjandus kui maailmas toimuva mõtestaja, peegeldaja, mõjutaja. Inimene kirjanduse peeglis. Toetada õpilase kultuuriteadvust ja süsteemsemate kirjandusteadmiste kujunemist. Arendada oskust mõista kirjandusteost ajastu, ja/või žanri kontekstis, ühiskondlike murrangute ja vastuolude kontekstis; rahvuslike ja sotsiaalsete suhete peegeldajana. Õpetada nägema seost kultuurisituatsiooni ja sel ajal sündinud loomingu vahel.
Kursuse lühikirjeldus	19. saj. Rahvuslik ärkamisaeg: Jannsen, Koidula, Faehlmann, Kreutzwald („Kalevipoeg“). 20. saj. algus: Remarque / Hemingway / Fitzgerald (tervikteos). Pagulaskirjandus: Lepik, Kangro, Under, Adson, Kivikas, Viirlaid, Grünthal, Kalmus, Helbemäe vms (tervikteos) Alliksaar – luule. Tuglase novell „Popi ja Huhuu“ Ruitlane „Kroonu“ või „Vee peal“. Kivirähk, nt Ivan Orava lood. Sotsiaalne luule: Contra, Ruitlane, Rooste, Kivisildnik, Soomets, Ehin, Grigorjeva vms Mõisted aforism, allegooria, ajalooline romaan, alltekst, eksistentsialism, iroonia, omaeluloolisus, psühholoogiline romaan, sõjaromaan, sotsialistlik realism, satiir, tsensuur, paroodia, draama, eepika, eepos, sotsiaalne luule, monoloog, motiiv, novell, proosa, romaan, rahvusromantism, sonett, teema, žanr

Kursuse õpitulemused	Õpilane • loeb läbi vähemalt kolm tervikteost, analüüsib ja tõlgendab loetud teoseid nii ühisaruteludes kui ka individuaalses tekstiloomes, jagab oma lugemiskogemusi; • arutleb kirjanduse ja ühiskonna omavaheliste suhete üle; • toob loetud teosele või tekstikatkendile tuginedes näiteid ajastu ja inimese kujutamisest, arutleb teoses käsitletud ühiskondlike probleemide ja väärtuste üle; • eristab tekstinäidete põhjal žanre ja kujutamisi viise, võrdleb vähemalt kahe teose sisu, väljenduslaadi ja ülesehitust; • arutleb erinevate seisukohtade, teemade, probleemide üle; • analüüsib ja hindab teoste väljendusvahendite tähendust; • tunneb kirjanduse põhimõisteid ja rikastab kirjandustekstide kaudu oma sõnavara
Hindamine	Koondhinde moodustavad kontrolltööd, lugemiskontrollid, analüüsitööd, suulised diskussioonid/ettekanded ning loovtööd. Aineõpetaja täpsustab õppeinfosüsteemis kursuse 1. sissekandes vastavate tööde arvu, vormi ning hinde kujunemise viisi. Kursusehinnet arvestatakse kirjanduse kooliastmehinde väljapanemisel
Õppematerjalid	Õppekavale vastavad õpikud Meelis Lainvoo „Kirjutatud maailmad“ P. Riismaa jt „Eelmise sajandi eesti kirjandus“ Jan Kaus „Uuem kirjandus“ Kirjandusportaalid ning internetiväljaanded, jaotmaterjal.
Kirjandus (soovituslik kirjandus)	Neithal, R. „Mis on mis kirjanduses. Kirjandusterminite leksikon gümnaasiumile.“ Merilai, A., Saro, A., Annus, E. „Poeetika. Gümnaasiumiõpik“ Kirjandusleksikonid ning terminoloogiasõnaraamatud
Kursuse väljund	Peamine väljund on kirjanduse rolli ja väärtuse mõistmine, mis aitab kaasa ühiskonna ja kultuuri sügavamale vastuvõtule. Lisaväljundid: esseekonkursid, kirjanduslikud projektid